

Til

Noregs vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Dato: 29.06.2026

Vår ref.: Kommunestyret PS-41/26

Krav om opning av vilkårsrevisjon for regulering av Nysætervatnet i Fausavassdraget

Sykkylven kommune ber NVE opne sak om revisjon av konsesjonsvilkåra for reguleringa av Nysætervatnet i Fausavassdraget. Kravet gjeld særleg gjeldande konsesjon for ytterlegare regulering av Nysætervatnet, registreringsnummer 151, vedtak 8. mai 1952.

Kommunen ber også NVE vurdere om revisjonen bør omfatte eldre og tilknytte konsesjonar i same vassdrag, mellom anna tidlegare regulering av Nysætervatnet og overføringar til Fausavassdraget, slik at heile påverknaden på vassdraget blir vurdert samla.

Kravet blir fremja av Sykkylven kommune som lokal styresmakt og representant for allmenne interesser knytt til naturmangfald, vassmiljø, fisk, friluftsliv, landskap, tryggleik, landbruk, dyrevelferd og vidare areal- og samfunnsutvikling i Nysæterområdet.

Kommunen ber NVE sende kravet til konsesjonær for uttale og deretter ta stilling til opning av revisjonssak.

Bakgrunn

Nysætervatnet ligg i Sykkylven og Stranda kommunar og er eit viktig landskaps-, friluftsliv- og hytteområde. Vatnet og Fausaelva er påverka av kraftregulering til Fausa kraftverk.

NVE sine offentlege saksopplysningar viser at konsesjonen for ytterlegare regulering av Nysætervatnet i Fausavassdraget er gjeldande konsesjon, med vedtaksdato 8. mai 1952 og vassdragsområde 098.2Z. Konsesjonen vart historisk gitt til Stranda kommune. Dagens drift og kraftproduksjon er knytt til Tussa Energi AS.

NVE si oversikt over Fausa II kraftverk viser at kraftverket vart sett i drift i 1952, har maksimal yting 7 MW, middel årsproduksjon 40,5 GWh, brutto fallhøgde 330m og maksimal slukeevne 2,5m³/s.

Den aktuelle reguleringa byggjer på konsesjonsvilkår frå ei tid der miljøomsyn, naturmangfald, vassmiljø, friluftsliv og samla belastning var vurdert på ein annan måte enn i dag. Det er etter kommunen si vurdering behov for å modernisere vilkåra og vurdere om dagens manøvrering gir uakseptable skader eller ulemper for allmenne interesser.

Situasjonen våren 2026

Våren 2026 har Nysætervatnet vore tappa ned til eit nivå som har skapt stor lokal uro. Saka er omtalt i media, og det er også reist spørsmål i Stortinget. I skriftleg spørsmål til energiministeren er det vist til at Nysætervatnet er tappa ned med 5,5m, at store delar av vatnet er tørrlagt, og at den gamle konsesjonen skal opne for endå større nedtapping enn dette.

Kommunen legg ikkje i dette kravet til grunn at konsesjonæren nødvendigvis har brote gjeldande konsesjon eller manøvreringsreglement. Poenget er at den aktuelle nedtappinga viser at gjeldande vilkår kan opne for ein reguleringspraksis som etter dagens kunnskap og bruk av området bør vurderast på nytt.

Kommunen meiner situasjonen våren 2026 viser at problemstillinga ikkje er teoretisk. Det er tale om ei faktisk og synleg nedtapping som påverkar landskap, friluftsliv, bruk av vatnet, biologisk produksjon i strandsona, lokale brukarinteresser, beitedyr og landbruksinteresser.

Kommunen meiner difor at det ligg føre eit konkret behov for å opne revisjonssak.

Verknader for miljø, fisk, friluftsliv og landbruk

Regulering og nedtapping av Nysætervatnet kan ha fleire skadeverknader. Kommunen meiner desse må utgreiast nærare i ein revisjon.

1. Redusert biologisk produksjon i strandsona

Store vasstandsendingar kan føre til tørrelegging, frostpåverknad, erosjon og redusert produksjon av botndyr og anna næring i reguleringssona. Dette kan svekke næringsgrunnlaget for fisk og anna liv i vatnet.

2. Verknader for aure og røye

Fiskeribiologiske undersøkingar i regulerte vassdrag i Møre og Romsdal frå 1995 omfattar Nysætervatnet i Fausavassdraget. Rapporten omtalar førekomst av aure og røye, moglege gytebekkar og verknader av reguleringa. Rapporten gir eit eldre, men relevant fagleg grunnlag for å vurdere om reguleringa har påverka fiskebestandane og næringsgrunnlaget i vatnet.

3. Gyte- og oppvekstområde

Dersom innløpsbekkar, grunne parti, utløpsområde eller strandsoner blir tørrlagde eller får endra sedimentforhold, kan dette påverke gyting, yngel og småfisk. Dette må vurderast konkret for Nysætervatnet og tilførselsbekkane.

4. Fausaelva og vassdraget nedstrøms

Kommunen ber NVE vurdere samla effekt på Fausavassdraget, inkludert eventuell minstevassføring, restvassføring, temperatur, isforhold, sedimenttransport og biologisk funksjon nedstrøms reguleringsmagasinet.

5. Landskap og friluftsliv

Nysætervatnet er eit viktig område for friluftsliv, fritidsfiske, hyttebruk, ferdsel og oppleving av fjellandskapet. Låg sommarvasstand og tørrlagt strandsoner gir direkte verknader for allmenn bruk og landskapsoppleving.

6. Tryggleik og ferdsel

Store vasstandsendingar kan påverke isforhold, tilkomst til vatnet, båtbruk, badeplassar og ferdsel langs reguleringssona. Kommunen meiner dette må vere del av revisjonsgrunnlaget.

7. Beitedyr og fare for fastgåing i reguleringssona

Ved sterk nedtapping kan store delar av reguleringssona bli liggande som blaut gjørme og ustabile massar. Dette kan gi fare for at beitedyr, særleg sau og storfe, går seg fast når dei kjem ned mot vatnet for å beite eller drikke.

Kommunen meiner dette er ei konkret ulempe for landbruk og dyrevelferd. Risikoen må vurderast som del av revisjonen. Det bør også vurderast om framtidige vilkår skal innehalde krav

om førebyggjande tiltak, informasjon, avgrensing av særleg farlege område eller anna oppfølging i periodar med sterk nedtapping.

8. Samla belastning

Nysæterområdet har hatt stor hytteutbygging og er under vidare utvikling. Kommunen meiner reguleringa må vurderast i lys av dagens bruk av området, avløpssituasjon, vasskvalitet, friluftsliv, naturmangfald, landbruk og samla belastning på vassmiljøet.

Rettsleg og fagleg grunnlag for revisjon

Gjeldande konsesjon for ytterlegare regulering av Nysætervatnet vart gitt ved kongeleg resolusjon 8. mai 1952, med heimel i lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringar. Dagens lov er lov om regulering og kraftutbygging i vassdrag, vassdragsreguleringslova.

Vassdragsreguleringslova § 8 gir heimel for revisjon av konsesjonsvilkår. Revisjon er det sentrale rettslege sporet når eldre konsesjonsvilkår skal vurderast på nytt. Revisjonsadgangen omfattar konsesjonsvilkår, medrekna manøvreringsreglementet, men ikkje sjølv konsesjonen, HRV, LRV eller dei tillatne overføringane.

Etter vassdragsreguleringslova § 16 er manøvreringsreglement og hydrologiske observasjonar ein del av det rettslege rammeverket for reguleringa. Kommunen meiner difor at NVE i revisjonssaka bør vurdere om gjeldande manøvreringsreglement gir tilstrekkeleg vern for allmenne interesser, eller om det er behov for moderne vilkår om manøvrering, måling, rapportering og miljøtilpassa drift.

Hovudformålet med vilkårsrevisjon er å betre miljøforholda i tidlegare regulerte vassdrag og å modernisere eldre konsesjonsvilkår. Revisjonen skal gi høve til å rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som har oppstått som følge av reguleringa. Dette må vegast mot omsynet til kraftproduksjon og reguleringa si betydning for kraftsystemet.

Kommunen meiner at gjeldande vilkår for Nysætervatnet er gamle, og at nedtappinga våren 2026 viser at vilkåra bør vurderast på nytt. Kravet er grunngjeve i allmenne interesser knytt til vassmiljø, fisk, landskap, friluftsliv, tryggleik, beitedyr, landbruk og behovet for eit oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Vannressursloven § 28 om omgjerding og § 66 om forholdet til eldre tiltak kan vere relevante dersom NVE meiner delar av utnyttinga eller anlegga i Fausavassdraget fell utanfor reguleringskonsesjonen som blir teken opp til revisjon. Kommunen ber derfor NVE avklare om revisjonen bør sjåast i samanheng med eventuelle andre løyve, eldre tiltak, konsesjonsfrie anlegg eller reguleringstiltak i same vassdrag.

Regional vassforvaltningsplan for Møre og Romsdal vassregion 2022 til 2027 legg til grunn at miljømåla for vassførekomstane skal følgjast opp, og at vassforvaltninga skal vere heilskapleg. Planen er relevant som del av kunnskapsgrunnlaget og for vurderinga av behovet for miljøforbetrande tiltak i regulerte vassdrag.

Kommunen meiner etter dette at det ligg føre eit tilstrekkeleg rettsleg og fagleg grunnlag for å be NVE opne sak om vilkårsrevisjon for reguleringa av Nysætervatnet i Fausavassdraget.

Kva kommunen ber NVE om

Sykkylven kommune ber NVE om å:

1. opne sak om vilkårsrevisjon for reguleringa av Nysætervatnet i Fausavassdraget
2. avklare kva konsesjonar og reguleringstiltak i Fausavassdraget som bør inngå i revisjonen, slik at saka blir vurdert samla
3. be konsesjonæren legge fram oppdatert revisjonsdokument i tråd med NVE sin mal
4. krevje dokumentasjon på faktisk manøvrering av Nysætervatnet, inkludert vasstandskurver, tappehistorikk, tidspunkt for nedtapping, tilsig, produksjonsdata, flaumtap og vurderingar av miljøomsyn
5. krevje kartlegging av verknader for fisk, botndyr, strandsone, gytebekkar, Fausaelva, vasskvalitet, erosjon, sediment, isforhold, landskap, friluftsliv, beitedyr, landbruk og dyrevelferd
6. vurdere innføring av moderne standardvilkår for naturforvaltning, undersøkingar, miljøtiltak, tersklar, biotoptiltak, erosjonssikring, fisketiltak, måling og kontroll
7. vurdere endringar i manøvreringsreglementet, inkludert sesongtilpassa tapperestriksjonar, krav til minste vasstand i særleg sårbare periodar, krav om gradvis nedtapping, krav om minstevassføring eller miljøtilpassa vassføring i Fausaelva, og krav til dokumentasjon og offentleggjering av vasstand
8. vurdere om det bør fastsetjast mellombelse avbøtande tiltak eller frivillig driftsavtale medan revisjonssaka blir behandla, særleg for sommarperioden og periodar med stor bruk av området
9. gjennomføre synfaring og offentlig møte i området som del av saksbehandlinga
10. sende saka på høyring til relevante offentlege styresmakter, grunneigarar, beiteinteresser, hytteforeiningar, friluftsforsamlingar, fiskelag og andre lokale interessegrupper

Førebelse krav til framtidige vilkår

Kommunen tek atterhald om å kome tilbake med meir detaljerte krav etter at NVE har opna revisjonssak og konsesjonæren har lagt fram revisjonsdokument.

Førebels meiner kommunen at følgjande tema må vurderast som aktuelle vilkår:

- moderne standardvilkår for naturforvaltning
- miljøfaglege undersøkingar av Nysætervatnet, Fausaelva og relevante tilførselsbekkar
- oppdatert fiskeribiologisk undersøking av aure, røye, gyting, rekruttering og næringsgrunnlag
- krav om plan for erosjon, sediment og reguleringssone
- krav om miljøtilpassa manøvrering gjennom året
- restriksjonar mot sterk nedtapping i periodar som er viktige for gyting, yngel, friluftsliv, landskap og beitedyr

- krav om vurdering av fare for at sau, storfe og andre beitedyr kan gå seg fast i gjørme eller ustabile massar
- krav om minstevassføring eller anna miljøvassføring til Fausaelva
- krav om logging, måling og offentlig tilgjengeleg informasjon om vasstand og vassføring
- krav om vurdering av biotoptiltak, tersklar eller andre avbøtande tiltak
- krav om periodisk rapportering til NVE og kommunen

Behov for kunnskapsgrunnlag

Kommunen meiner det er nødvendig med eit oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det bør ikkje vere tilstrekkeleg å vise til at reguleringa ligg innanfor gamle konsesjonsgrenser. Saka må vurderast ut frå dagens kunnskap om naturmangfald, vassmiljø, samla belastning, friluftsliv, landbruk og lokal bruk.

Kommunen ber særleg om at konsesjonæren blir pålagt å dokumentere:

- faktisk vasstand i Nysætervatnet gjennom dei siste 10 til 20 åra
- lågaste vasstand per år, tidspunkt og varigheit
- nedtappingshastigheit og fyllingsforløp
- samanheng mellom produksjon, tilsig og vasstand
- om det finst interne eller eksterne avtalar, intensjonsavtalar eller praksis for sommarvasstand
- restvassføring og vassføring i Fausaelva
- status for fisk og botndyr samanlikna med tidlegare undersøkingar
- kart over reguleringssona ved ulike vasstandsnivå
- foto frå faste punkt ved ulike vasstandar
- konsekvensar for friluftsliv, fiske, ferdsel, bading, båtbruk og landskap
- risiko for at sau, storfe og andre beitedyr kan gå seg fast i gjørme eller ustabile massar i reguleringssona ved sterk nedtapping
- om det finst kjende hendingar, lokale observasjonar eller område langs vatnet der slik risiko er særleg stor

Kommunen sitt førebelse syn

Sykkylven kommune meiner gjeldande konsesjonsvilkår ikkje er tilstrekkeleg tilpassa dagens krav til vassmiljø, naturmangfald, friluftsliv, landbruk, dyrevelferd og openheit om reguleringsdrift.

Saka frå våren 2026 viser at gjeldande manøvrering kan gi omfattande og synlege verknader for Nysætervatnet og brukarane av området. Nedtappinga kan også gi praktiske og konkrete

ulempes for beitedyr og landbruksinteresser der reguleringssona blir liggande som blaut gjørme og ustabile massar.

Kommunen meiner difor at det er behov for vilkårsrevisjon. Formålet er ikkje å avvike kraftproduksjonen, men å få ei moderne avveging mellom kraftproduksjon og allmenne interesser, og å få på plass vilkår som reduserer skadeverknader for vassmiljø, fisk, landskap, friluftsliv, landbruk og dyrevelferd.

Sykkylven kommune ber på denne bakgrunn NVE om å opne sak om vilkårsrevisjon for reguleringa av Nysætervatnet i Fausavassdraget, og om å pålegge konsesjonæren å utarbeide revisjonsdokument etter NVE sin mal.